

Mărțișor INP - Izvoade din altițe

Un cadou făcut iubitorilor tradiției românești

În seria evenimentelor desfășurate la **Biblioteca** din sediul central al **Institutului Național al Patrimoniului**, București, strada Ienăchiță Văcărescu nr. 16, în urma invitației, am participat joi, 29 februarie, la o întâlnire atât de frumoasă încât cuvintele par insuficiente în a evoca bucuria de a fi în mijlocul celor care au inițiat, au organizat, au condus activitățile sau au participat la discuțiile și atelierul despre două elemente de patrimoniu înrudite: mărțișorul și izvoadele din altițe. Am putea scrie cu majuscule aceste două rude apropiate ale culturii și civilizației românești și balcanice, central europene, Mărțișorul devenind prin adâncile lui semnificații un veritabil vestitor al sentimentelor de iubire filială, fraternă, maternă sau paternă, de destăinuire a primilor muguri ai dragostei pe care o poartă copiii, adolescenții și tinerii, persoanelor de care sunt atrase în mod special, un purtător al celei mai curate prietenii. Adesea am apropiat obiceiul de a confecționa mărțișoare și a le dăruia, cu străvechea îndeletnicire a țesutului și cusutului, precum și cu grija mamelor și bunicelelor de a îmbrăca pe cei dragi cu cele necesare nu numai în funcție de anotimp și de starea vremii, ci și în funcție de puterile magice prin care obiectele de port popular, apoi cele de podoabă, se transformă în apărătoare de primejdii, aducătoare de noroc și sănătate, dar și destăinuind caracterul și poate și firea persoanei, vârsta, identitatea socială sau apartenența la o vatră de locuire anume, la o regiune sau la un neam. Un program atractiv și motivant pentru mai multe vârste, tipuri de îndeletniciri/meserii și - pentru cei interesați, preferințe în petrecerea timpului liber - este cel conceput de dr. Corina Mihăescu, coordonatoarea structurii Patrimoniu Imaterial și Cultură Tradițională din cadrul Institutului Național al Patrimoniului. Programul îmbină cercetarea elementelor de patrimoniu, cunoașterea lor de către cât mai mulți oameni apropiați domeniului culturii, diseminarea valorilor acesteia, exersarea elevilor apetenți și studenților în a practica meșteșugurile tradiționale și a se familiariza cu limbajul etnologic. Promovarea patrimoniului imaterial se realizează prin mânăuirea obiectelor de

meșteșug, prin înțelegerea procesului construirii sau fabricării lor manuale ajutate de ac și ață, lutul pentru modelaj, de aparate îndătinute cum este războiul de țesut sau roata olarului. Observația directă asupra lucrului meșterilor invitați, alegerea materialelor naturale de calitate, introduc pe participanți într-un univers legendar și binefăcător, cel al tradițiilor căutării frumuseții, armoniei, disciplinei, răbdării, inteligenței, voinței etc. cu alte cuvinte, în universul virtuților omenești care îl pot ridica pe om la rangul de creator determinat al propriului său destin. La atmosfera sărbătorească cu care ne întâmpină de fiecare dată la aceste evenimente doamna Valeria-Oana Zaharia - managerul Institutului Național al Patrimoniului împreună cu dr. Corina Mihăescu și kolegele de departament ale domniei sale, Mirela Mihăilă, Mihaela Ciorcilă, Anamaria Stănescu, Iuliana Băncescu și Rodica Dinache, alături de ceilalți angajați ai Institutului, se adaugă de fiecare dată invitați speciali, meșteri, tezaure umane vii, fie că dețin sau nu, oficial, acest titlu. Pe 29 februarie a.c., invitat special a fost Grupul de meștere țesătoare și cusătoare în spirit și manieră tradițională „Șezătoare București”, condus de Victoria Bizon, doamnă care, alături de dr. Corina Mihăescu, a oferit unui domn prezent la eveniment, un mărtișor, ilustrând astfel tradiția din Moldova, unde fetele dăruiesc mărtișoare băieților, iar femeile, bărbaților. Grupul „Șezătoare București” a venit îmbrăcat în alese costume populare tradiționale și a expus din colecția sa mai multe cămăși cu alțiță, prezentând izvoade de alțițe din Moldova, Bucovina, Vâlcea, Vrancea, Ilfov, Romanai, Prahova, Neamț, Vlașca, Muscel, Câmpia Munteniei. Alte două invitate speciale au fost prof. univ. dr. Narcisa Știucă, profesor de la Universitatea București, care a diversificat cu căldură și delicatețe sfera discuțiilor despre legătura dintre Mărtișor și Izvoade din alțițe, și ne-a acordat și un interviu despre tipurile de mărtișor și despre

interesul studenților pentru etnologie și folclor, și prof. Mihaela Vladu, care a prezentat un album din colecția sa personală de câteva mii de mărtișoare și ne-a povestit despre pasiunea sa. Cu privire la mărtișoare și în general vorbind despre obiectele tradiționale, mai ales de patrimoniu, managerul Valeria-Oana Zaharia a accentuat ideea că menirea etnologilor și folcloriștilor, prin acțiunile lor deschise publicului și diseminării prin mijloacele mass-media, este de a conștientiza publicul larg, pe cumpărătorii, admiratorii și continuatorii acestor obiceiuri, elevii și studenții, explicându-le ce este autentic, valoros, reprezentativ, caracteristic tradițional în aceste mici obiecte sau, în general, asupra valorii comunitare, spirituale, a obiceiurilor tradiționale. S-a discutat și despre inițiativa Târgului de Mărtișor, în care etnologii s-au implicat în a solicita meșteșugarilor respectarea trăsăturilor definitorii mărtișorului. Ca o observație personală, poate exista tendința, printre atâtea lucruri interesante și de bun gust, să se strecoare la vânzare și obiecte extravagante sau încărcate de prețiozitate sau nelegate de sentimentul unic al iubirii

împărtășite la acest 1 Martie văzut, în optica străbunilor noștri, ca un adevărat Început de An Nou, prin așteptarea reînvierii, de această dată, a naturii, și prin ea, și a oamenilor, într-un spirit și într-un trup, ambele, înnoite. Măinile țesătoarei sau celei care coase izvodul pe altă, izvod adesea similar sau identic motivelor renașterii și norocului din mărtisor, conferă curățenie trupului și spiritului meșteriei ca și celei care poartă cămașa cu altă. Tot așa, Mărtisorul, ca personaj de basm discret, personal, intim, inspirat de natură, determină (re)sfințirea trupului și spiritului comunității care respectă și promovează sărbătoarea. Continuitatea acestor meșteșuguri este legată de opinia comunității, făcută sau demonstrat public, favorabilă obiceiurilor și spiritualității, concepției de viață cu care aceste datini ne îmbogățesc simțirea și drumul pe calea vieții celei îmbunătățite, fericite.

La eveniment au mai participat, în limita spațiului disponibil, „elevi de la două școli din București însoțiți de profesoarele lor, studenți și masteranzi de la Facultatea de Litere, Programul Studii Culturale, Etnologie, specialiști în domeniul patrimoniului cultural imaterial, iubitori și pasionați de simbolul primăverii - mărtisorul”, cum citim în pliantul pus la dispoziție celor prezenți, și care poate fi accesat, ca și unele filme tematice pe această temă, la pagina de web a Institutului Național al Patrimoniului.

Prof. Aurelian POPA-STAVRI

Fotografii de: **Rodica Dinache**, operator
 imagine PICT - INP,
Cristina Neagu - INP

